

ADRODDIAD I'R CABINET

7 Mawrth 2017

Aelod Cabinet: Cynghorydd Dafydd Meurig (Cynllunio a Rheoleiddio)

Pwnc: Cynnig i barhau'r trefniant o ddarparu'r Gwasanaeth Polisi Cynllunio ar y Cyd ar gyfer Cyngor Gwynedd a Chyngor Sir Ynys Môn am 5 mlynedd bellach (2017-2022)

Swyddog cyswllt: Gareth Jones, Uwch Reolwr, Gwasanaeth Cynllunio, Amgylchedd a Gwarchod y Cyhoedd

Y penderfyniad a geisir/pwrpas yr adroddiad

Cymeradwyo'r cynnig i barhau'r trefniant o ddarparu'r Gwasanaeth Polisi Cynllunio ar y Cyd ar gyfer Cyngor Gwynedd a Chyngor Sir Ynys Môn am 5 mlynedd bellach.

Rhoi'r awdurdod i Uwch Swyddogion Adran Rheoleiddio a'r Adran Gyfreithiol, i adolygu a chytuno ar gytundeb cydweithio newydd i ymestyn y cyfnod cydweithio i gynnwys:

- Adolygu a chytuno ar drefniadau gweinyddu, gweithredu a rheoli'r Uned Polisi Cynllunio ar y Cyd;
 - Adolygu rôl y Pwyllgor Polisi Cynllunio ar y Cyd fel corff trawsffiniol ar gyfer gwneud penderfyniadau cyn adrodd yn ôl i'r Cabinet am gymeradwyaeth
-

Barn yr aelod lleol

Dim yn benodol berthnasol yn yr achos hwn.

Cyflwyniad

Cefndir

1. Cytunodd Bwrdd Cyngor Gwynedd a Phwyllgor Gwaith Cyngor Sir Ynys Môn i gydweithio i ddarparu Gwasanaeth Polisi Cynllunio ar y Cyd yn ôl ym Mehefin 2010, pryd cytunwyd y canlynol:

- i) Bod Uned Polisi Cynllunio ar y Cyd yn cael ei sefydlu i ddarparu Gwasanaeth Polisi Cynllunio ar gyfer Awdurdodau Cynllunio Lleol Gwynedd ac Ynys Môn.
- ii) Bod Bwrdd Prosiect ar y Cyd yn cael ei sefydlu i arolygu gwaith yr Uned.
- iii) Bod yr Uned yn dechrau gweithio ar un Cynllun Datblygu Lleol sengl ar gyfer Awdurdodau Cynllunio Lleol Gwynedd ac Ynys Môn.
- iv) Bod Panel Cynllun Datblygu Lleol ar y cyd yn cael ei sefydlu i lywio'r gwaith o gynhyrchu Cynllun Datblygu Lleol ar gyfer y ddau Awdurdod.
- v) Bod Pwyllgor Polisi Cynllunio ar y Cyd yn cael ei sefydlu fel corff trawsffiniol ar gyfer cymryd penderfyniadau
- vi) Bod Pennaeth yr Adran Reoleiddio a Phennaeth yr Adran Democratiaeth a Chyfreithiol yn derbyn awdurdod i weithredu i), ii), iii), iv) a v).

2. Lluniwyd cytundeb cydweithio er mwyn gweithredu ar benderfyniad y ddau Gyngor, gyda chyfnod y cytundeb ynghlwm a'r gwaith o baratoi Cynllun Datblygu Lleol ar y Cyd ar gyfer ardaloedd y ddau Awdurdod Cynllunio (ddim yn cynnwys ardal Awdurdod Parc Cenedlaethol Eryri). Mae'r cytundeb cyfredol felly'n nodi bod y trefniadau cydweithio yn parhau nes bod y CDLI ar y cyd yn cael ei fabwysiadu, neu tan 31 Rhagfyr 2017 (pa un bynnag oedd y cynharaf), oni bai bod y ddau Awdurdod Cynllunio Lleol yn cytuno i'w hystyried. Nodir ein bod ar hyn o bryd yn gobeithio y bydd y ddau Gyngor mewn sefyllfa i fod yn ystyried mabwysiadau CDLI yn ystod Mehefin / Gorffennaf 2017 yn ddibynnol ar ddyddiadau cyfarfodydd y Cynghorau Llawn (Gweler Atodiad 1 : Amserlen a Chamau'r CDLI).
3. Gan ein bod ym mlwyddyn olaf y cytundeb cydweithio, credir ei bod yn amserol i ystyried a phenderfynu ar ddarpariaeth y Gwasanaeth Polisi ar gyfer y ddau Awdurdod i'r dyfodol. Bydd hyn yn rhoi sicrwydd a sefydlogrwydd i'r ddau Gyngor ac i staff yr Uned Polisi Cynllunio ar y Cyd (UPCC).
4. Er mwyn gallu rhoi ystyriaeth lawn i ddarpariaeth y Gwasanaeth Polisi Cynllunio i'r dyfodol, credir fod angen edrych ar yr achos busnes a'r cyfiawnhad ar gyfer sefydlu trefniadau cydweithio yn y lle cyntaf, ac asesu os yw'r trefniant wedi cyflawni'r buddion oedd yn cael eu rhagweld ar y pryd, i'r ddau Gyngor. Mae hefyd angen cadarnhau beth yw pwrpas yr UPCC a'r Pwyllgor Polisi Cynllunio ar y Cyd, o dan y trefniant cydweithio presennol. Nodir yng nghyd-destun hyn bod Adolygiad Annibynnol wedi ei gynnal o'r Uned Polisi Cynllunio ar y Cyd yn ddiweddar (Gweler Atodiad 2). Bydd prif ganfyddiadau ac argymhellion yr Adolygiad yn cael eu hystyried yn yr adroddiad hwn, o ran penderfynu ar y ffordd ymlaen ar gyfer y Gwasanaeth Polisi Cynllunio i'r dyfodol. Credir hefyd

fod angen rhoi ystyriaeth i beth yn union yw'r gwaith sydd angen ei gyflawni gan Wasanaeth Polisi Cynllunio dros y 5 mlynedd nesaf, beth fuasai'r budd i'r ddau Gyngor o barhau gyda'r trefniant o gydweithio, yn ddarostyngedig i adolygiad o'r cytundeb cydweithio.

Pam sefydlwyd y Gwasanaeth Polisi Cynllunio ar y Cyd?

5. Wrth ystyried y cyfiawnhad dros gydweithio yn wreiddiol roedd y ddau Gyngor yn gytûn bod nodweddion oedd yn debyg yn y ddau Awdurdod o ran darpariaeth gwasanaeth polisi cynllunio. Roedd hyn yn fwyaf amlwg o ran swyddogaethau'r gwasanaethau polisi, y materion allweddol ynghylch swyddogaethau'r gwasanaeth, cyswllt cwsmeriaid, cymeriad yr ardaloedd a'r prif heriau roedd y ddau Awdurdod yn eu hwynebu (e.e. datblygiadau sylweddol megis Wylfa Newydd ac ati) wrth baratoi Cynllun Datblygu Lleol, sef prif faes gwaith.
6. Edrychwyd ar sawl senario posib ar gyfer beth fuasai'r trefniant cydweithio fuasai'n debygol o ddod a'r buddion mwyaf i'r ddau Awdurdod. Cytunwyd mai'r opsiwn oedd yn dod a'r buddion mwyaf oedd creu Uned Polisi Cynllunio ar y Cyd (gyda Chyngor Gwynedd fel Awdurdod Cynhaliol ar gyfer yr UPCC), gan gychwyn ar y broses o baratoi un Cynllun Datblygu Lleol ar y Cyd ar gyfer ardaloedd y ddau Awdurdod Cynllunio Lleol. Roedd yr achos busnes ar y pryd yn cynnwys rhesymau cynllunio ac ariannol dros y dull yma o gydweithio gyda'r buddion yn cynnwys:
 - a) Rhannu gwybodaeth arbenigol
 - b) Cyfleoedd datblygu gyrfa
 - c) Cynhyrchu gwasanaeth cadarnach
 - d) Cynyddu hyblygrwydd adnoddau staff a defnyddio staff yn fwy effeithiol
 - e) Cynllunio ar lefel fwy strategol ac integreiddio polisiâu trawsffiniol
 - f) Symleiddio, llyfnhau a gwella trefniadau cyswllt gyda chwsmeriaid ac felly gwella gwasanaeth i gwsmeriaid
 - g) Rhannu costau, gwneud y defnydd gorau o adnoddau ac arbed costau i'r ddau Gyngor
 - h) Rhannu gweledigaeth ar gyfer y Cynllun Datblygu Lleol
 - i) Rhannu ymchwil ar gyfer y gwaith Cynllun Datblygu Lleol
 - j) Cyfuno gwybodaeth ac ymdrechion i roi rhagor o rym i ddadleuon er mwyn cyrraedd amcanion cyffredin (e.e. tai i bobl leol, materion ieithyddol)
 - k) Mynd i'r afael yn llawn â'r materion ynghylch cadernid y Cynllun Datblygu Lleol
 - l) Gallu paratoi Cynllun Datblygu Lleol cadarn
7. Paratoi Cynllun Datblygu Lleol yw prif allbwn gwaith gwasanaeth polisi cynllunio ac mae'n ofyn statudol ar bob Awdurdod Cynllunio i baratoi Cynllun. Mae'n broses sydd angen arbenigedd eang, peth gwaith comisiynu allanol ac archwiliad cyhoeddus tuag at ddiwedd y broses.

8. Paratoi CDLI yw'r elfen fwyaf costus o waith gwasanaeth polisi cynllunio, ac ar y pryd, gan edrych ar gostau comisiynu gwaith ymchwil ac archwiliadau cyhoeddus mewn Awdurdodau eraill, rhoddwyd amcan gost o tua £250,000 y flwyddyn (ddim yn cynnwys costau staff) i baratoi un Cynllun Datblygu Lleol. Gwnaethpwyd gwaith proffilio gwariant posib ar y broses paratoi CDLI oedd yn darogan y buasai cost paratoi 2 Gynllun (1 i Cyngor Gwynedd ac 1 i Gyngor Sir Ynys Môn) yn costio tua £1.9 miliwn, gydag un Cynllun ar y Cyd yn cael ei baratoi gan Uned Polisi Cynllunio ar y Cyd, yn costio tua £1.3 miliwn. Ar sail y gwaith proffilio a gafodd ei wneud cyn cychwyn y broses, roedd hyn golygu y buasai'r ddau Awdurdod yn arbed costau o tua £600, 000 rhyngddynt yn sgil y trefniant cydweithio.

Beth yw pwrpas y UPPC a'r Pwyllgor Polisi Cynllunio ar y Cyd?

9. Pan grëwyd yr UPPC ar y cyd roedd yr Uned yn cynnwys 12 aelod o staff a phwrpas yr UPPC oedd **'hwyluso datblygu cynaliadwy, cyfrannu at adfywio cymdeithasol ac economaidd yn ogystal â chreu amgylchedd o'r safon uchaf sy'n hygyrch i bawb, drwy reoli'r defnydd o dir ac adeiladau'**. Gellir crynhoi prif ddyletswyddau'r UPPC fel a ganlyn:
- a) Cynhyrchu Cynllun Datblygu Lleol sengl ar gyfer Ardaloedd Cynllunio Lleol Cyngor Gwynedd a Chyngor Sir Ynys Môn.
 - b) Monitro Cynllun Datblygu Unedol Gwynedd sydd wedi'i fabwysiadu.
 - c) Cynhyrchu Canllawiau Cynllunio Atodol.
 - d) Darparu cyngor arbenigol (gan gynnwys cyngor ar geisiadau cynllunio, cynigion, materion gorfodaeth ac apeliadau) ac ymatebion ymgynghori ar faterion polisi cynllunio i'r ddau Awdurdod, sefydliadau allanol a'r cyhoedd yn gyffredinol.
 - e) Cynnal Arolygon o Argaeledd Tir ar gyfer Tai bob blwyddyn.
 - f) Cyfrannu at gynhyrchu Briffiau Datblygu a Strategaethau Datblygu ar gyfer y ddau Awdurdod
10. Mae'r UPPC yn atebol i'r Pwyllgor Polisi Cynllunio ar y Cyd a grëwyd fel rhan o'r cytundeb cydweithio, ac sydd yn cynnwys 14 Cynghorydd (sef 7 yr un o'r ddau Gyngor). Rôl y Pwyllgor Polisi Cynllunio ar y Cyd yw:
- a) Cytuno a chwblhau'r CDLI ar y Cyd Adneuol ar gyfer Ynys Môn a Gwynedd.
 - b) Cytuno a chwblhau'r adroddiadau ar yr ymatebion i'r ymgynghoriadau a (lle bo'n briodol) newidiadau i'r CDLI ar y Cyd Adneuol ar gyfer Ynys Môn a Gwynedd.
 - c) Mabwysiadu Canllawiau Cynllunio Atodol mewn perthynas â CDLI ar y Cyd Ynys Môn a Gwynedd.
 - d) Derbynn a chytuno adroddiad yr Arolygydd Cynllunio.

- e) Bod yn gyfrifol am fonitro ac adolygu CDLI ar y Cyd ar gyfer Ynys Môn a Gwynedd.
11. Mae yna hefyd Banel Cynllun Datblygu Lleol ar y Cyd sy'n cynnwys yr un Cynghorwyr sy'n perthyn i'r Pwyllgor Polisi Cynllunio ar y Cyd. Ei rôl yw ystyried dogfennau drafft ac sydd wedi cyfrannu at ddatblygu'r CDLI ar y Cyd.

Asesiad o'r trefniant cydweithio

12. Mewn cyfarfod o'r Panel Cynllun Datblygu Lleol ar y Cyd ar 24ain o Fehefin 2016, cytunwyd ei bod yn amserol i adolygu trefniadau presennol y gwasanaeth Polisi Cynllunio ar y cyd rhwng Cynghorau Ynys Môn a Gwynedd.
13. Yn dilyn hyn fe gytunwyd y bydd Christian Branch (Rheoleiddio a Datblygu Economaidd, Cyngor Sir Ynys Môn) yn ymgymryd ag adolygiad ar ran Dylan Williams (Pennaeth Rheoleiddio a Datblygu Economaidd) a Gareth Jones (Uwch Reolwr Gwasanaeth Cynllunio, Amgylchedd a Gwarchod y Cyhoedd, Cyngor Gwynedd). Pwrpas yr adolygiad oedd :
- a) Darganfod effeithlonrwydd a phriodoldeb y trefniadau cydweithredol presennol.
 - b) Amlinellu gwersi a ddysgwyd o'r trefniadau presennol a fydd yn dylanwadu a llywio trefniadau gweithio cydweithredol y dyfodol.
 - c) Ystyried trefniadau ar gyfer y dyfodol.
14. Mae copi o'r adolygiad llawn yn Atodiad 2 ond crynhoir y prif gasgliadau sydd yn deillio o'r adolygiad isod.
15. Mae'r model cydweithio wedi torri tir newydd yn y maes polisi cynllunio. Mae'r prosiect wedi bod yn arloesol ac yn unigryw yn y maes polisi cynllunio yng Nghymru. Mae'r model cydweithio'n cael ei gydnabod gan Lywodraeth Cymru fel esiampl y dylai Awdurdodau Cynllunio eraill fod yn ei ystyried. Credir hefyd bod y trefniant yn mynd i'r un cyfeiriad yn gyffredinol a'r hyn sydd yn cael ei grybwyll ym Mhapur Gwyn (Ionawr 2017) Llywodraeth Cymru, ynglŷn ag adrefnu gwasanaethau llywodraeth leol a pharatoi ar gyfer cynllunio defnydd tir strategol yn Rhanbarthol.
16. Gweler o'r amserlen sydd yn Atodiad 1, bod y ddau Gyngor bron a chyrraedd diwedd y broses o ran paratoi Cynllun Datblygu Lleol ar y Cyd, gyda'r Cynllun wedi ei raglennu ar gyfer ystyried ei fabwysiadu gan y ddau Gyngor yn ystod Mehefin / Gorffennaf 2017. Mae hyn yn dystiolaeth gadarn fod y trefniadau yn gyffredinol wedi gweithio ac yn

debygol o gyflawni'r prif allbwn allan o'r trefniant cydweithio, sef mabwysiadu Cynllun Datblygu Lleol ar y Cyd. Bydd hyn yn rhoi sylfaen polisi cadarn i hwyluso datblygiadau bydd yn cwrdd ag anghenion economaidd, cymdeithasol ac amgylcheddol y ddau Gyngor, ac i atal datblygiadau gall fod yn niweidiol.

17. Mae'r Uned wedi datblygu i fod yn dŷm cryf gydag arbenigedd eang a phrofiad yn y maes polisi Cynllunio a'r gallu i ddarparu gwasanaeth dwyieithog, sydd wrth gwrs yn hynod bwysig i drigolion ardal y ddau Gyngor. Mae swyddogion yr Uned yn gweithio fesul maes cynllunio yn hytrach na fesul ardal, sydd wedi hwyluso'r gwaith o roi arweiniad polisi trawsffiniol cyson. Mae'r capasiti a'r ystod o arbenigedd eang o fewn yr Uned wedi cwtogi faint o waith oedd angen ei gomisiynu gan ymgynghorwyr allanol.

18. Mae'r cydweithio i baratoi un Cynllun wedi lleihau costau ac wedi cyflawni arbedion i'r ddau Gyngor. Fel y nodwyd eisoes y brif gost (ddim yn cynnwys costau staffio) yw'r broses o baratoi Cynllun Datblygu Lleol a chrynohir y materion perthnasol fel a ganlyn:
 - Roedd y ddau Gyngor yn rhagweld y buasai un Cynllun ar y Cyd yn gallu lleihau costau o tua £600,000 rhwng y ddau Awdurdod.
 - O edrych ar gostau'r broses hyd yma (2011-2017), ymddengys bod y ddau Gyngor wedi lleihau costau o tua £320,000 (o leiaf yr un). Bydd costau 2016 – 2017 yn cynnwys costau cynnal yr archwiliad cyhoeddus, sef un o'r costau mwyaf gallai fod hyd at £500,000. Trwy fod angen un archwiliad cyhoeddus yn unig mae'r amcanion hyd at ddiwedd y broses gyfredol yn golygu fydd y Cynghorau'n debygol o osgoi rhagor o gostau.
 - Mae mwy o arbenigedd a chapasiti o fewn yr Uned yn golygu bod rhan helaeth o'r gwaith wedi ei wneud gan yr Uned, gan gwtogi ar gostau comisiynu gwaith yn allanol.
 - Mae'r trefniant mae'n debyg wedi arbed costau i gyrrff megis Llywodraeth Cymru, Cyfoeth Naturiol Cymru ac ati sydd yn rhoi mewnbwn i un Cynllun yn unig yn lle dau gynllun ar wahân.

19. Yn ogystal ag osgoi costau i'r ddau Gyngor bydd arbedion / toriadau'n cael eu cyflawni yn yr Uned fydd yn torri nifer staff yr Uned o 12, i 10 (diwedd Mawrth 2017) ac wedyn i 8 (diwedd Mawrth 2018) gan ddod ag arbedion o £111,570 i'w rannu rhwng y ddau Gyngor.

20. Yn unol â'r gofynion cyfrifo ac archwilio ar gyfer Pwyllgorau ar y Cyd, nodir fod yr holl drefniant cydweithio wedi bod yn destun adroddiadau cyfrifon terfynol a gyflwynwyd yn flynyddol i'r Pwyllgor. Archwiliwyd a chymeradwywyd yr adroddiadau yma gan archwilydd allanol Swyddfa Archwilio Cymru.
21. Gan ystyried yr uchod credir bod y trefniant cydweithio wedi bod yn briodol ac yn effeithlon ac i raddau helaeth, wedi cyflawni'r buddion oedd yn cael eu rhagweld wrth sefydlu'r trefniant yn y lle cyntaf ac wedi bod yn llwyddiant. Unwaith bydd y Cynllun wedi ei fabwysiadu'n ffurfiol, mae'n bwysig bod y llwyddiant yma'n cael ei gydnabod a'i ddathlu, gan gydnabod cyfraniad staff yr Uned, Aelodau'r Pwyllgor Polisi Cynllunio ar y Cyd, a'r ddau Gyngor i'r llwyddiant.
22. Er yr ystyrir y trefniant cydweithio i fod yn llwyddiant mae'r Adolygiad yn adnabod cyfleoedd lle gellir cryfhau a gwella'r trefniadau cydweithio ac yn adnabod materion fydd angen eu hystyried os am barhau gyda'r trefniant cydweithio ar gyfer y dyfodol. Mae'r materion hyn yn cynnwys:
- a) Cryfhau perchnogaeth o'r Uned o fewn y ddau Gyngor.
 - b) Cryfhau a gwella trefniadau rheolaethol ar y cyd ar gyfer gwaith a blaenoriaethau'r Uned, materion perfformiad, cyllid a materion staff.
 - c) Angen creu rhaglen waith clir a pendant i'r Uned ar ôl i'r Cynllun gael ei fabwysiadu ac edrych ar yr adnoddau sydd eu hangen (mewn cyfnod o arbedion / toriadau)
 - d) Angen trefniadau mwy pendant ar gyfer cyd-weithio ac integreiddio'r Uned gyda gwasanaethau cynllunio'r ddau Gyngor a gwasanaethau eraill.
 - e) Angen i'r Uned weithio'n fwy hyblyg a bod yn fwy gweledol o fewn y ddau Gyngor.
 - f) Angen i ddiffinio rôl yr Uned yn y gwaith o gyfarch anghenion y Ddeddf Llesiant Cenedlaethau'r dyfodol
23. Mae'r Adolygiad yn argymhell bod cyfiawnhad i barhau gyda'r trefniant cydweithio ar gyfer y 5 mlynedd nesaf (2017-22) i gyd-fynd a'r adolygiad ffurfiol cyntaf o'r Cynllun. Mae hyn wrth gwrs yn ddarostyngedig i'r trefniant newydd fod yn cyfarch y materion sydd yn cael eu crybwyll yn a) i f) uchod, fel rhan o'r cytundeb cydweithio newydd.

24. Nodir bod yr Adolygiad o'r UPCC sydd yn Atodiad B wedi cael ei adrodd a'i graffu mewn cyfarfod o'r Panel Cynllun Datblygu Lleol ar y Cyd ar y 27 Ionawr 2017, a bod Aelodau'r Panel wedi cefnogi'r argymhelliad yn unfrydol.
25. Mae'r Adolygiad o'r Uned yn dod i'r casgliad bod y trefniant cydweithio wedi bod yn llwyddiant, gyda hynny i raddau helaeth yn cyfiawnhau parhau gyda'r trefniant cydweithio am 5 mlynedd arall. Er bod yr Adolygiad yn cyffwrdd ar beth gall y buddion fod i'r Cynghorau yn sgil parhau gyda'r trefniant cydweithio pellach, credir fod angen ymhelaethu ar hynny wrth ystyried dyfodol y Gwasanaeth Polisi Cynllunio. Mae angen edrych ar beth fydd sgôp gwaith yr Uned Polisi ar ôl mabwysiadu'r Cynllun, beth fydd sgôp gwaith y Pwyllgor Polisi ar y cyd, a beth yn union yw'r manteision posib i'r ddau Gyngor.

Sgôp Gwaith yr Uned Polisi Cynllunio ar y Cyd 2017 - 2022

26. Rhagwelir bod y prif ddyletswyddau'r Uned yn cynnwys:
- a) Gwaith monitro blynyddol o bolisiau'r Cynllun Datblygu Lleol ar y Cyd gan baratoi un **Adroddiad Monitro Blynyddol ar y cyd** i'w gyflwyno i Lywodraeth Cymru a'i chyhoeddi
 - b) Cynhyrchu un gyfres o **Ganllawiau Cynllunio Atodol** i'r Cynghorau fydd yn rhoi cig ar asgwrn polisiau'r CDLI.
 - c) Archwilio hyfywdra **creu rhestr codi ardoll** am ddatblygu (Rheoliadau CIL) yn ardaloedd y ddau Awdurdod Cynllunio Lleol.
 - d) Cynnal arolygon blynyddol i fesur **argaeledd tir ar gyfer tai** yn ardaloedd y ddau Awdurdod Cynllunio Lleol
 - e) Darparu cyngor arbenigol mewn **ymateb i ymholiadau am faterion polisi cynllunio** i'r ddau Awdurdod Cynllunio Lleol.
 - f) Dechrau adolygiad o'r Cynllun Datblygu Lleol ar y Cyd a chyhoeddi un **Adroddiad yr Adolygiad**;
 - g) Yn ddibynnol ar gasgliadau'r adolygiad o'r Cynllun, ymgymryd â'r **broses i ddiwygio'r** Cynllun Datblygu Lleol ar y Cyd (y weithdrefn ddiwygio fer neu lawn).

27. Yn ogystal â'r prif ddyletswyddau uchod bydd gwaith yr Uned hefyd yn cynnwys cyfrannu i'r broses creu Fframwaith Datblygu Cenedlaethol a/ neu Gynllun Datblygu Strategol, yn ôl y gofyn, cydweithio gyda chymunedau penodol yn ardal y ddau Gyngor i greu Cynllun Lleoliad, yn ôl y gofyn ac arwain ar roi cyngor / mewnbwn polisi arbenigol i'r ddau Gyngor, yn Rhanbarthol ac yn genedlaethol. Mae Atodiad 3 yn ymhelaethu ar beth fuasai sgôp gwaith yr Uned, gan dynnu sylw hefyd at ofynion statudol gwaith yr Uned. Yr hyn sydd yn cael ei amlygu yma yw nad yw gwaith yr Uned, o bell ffordd, yn dod i ben ar ôl mabwysiadu cynllun.

Rôl posib y Pwyllgor Polisi Cynllunio ar y Cyd 2017-2022

28. Rhagwelir y buasai rôl posib y Pwyllgor Polisi Cynllunio ar y Cyd yn gallu cynnwys:

- a) Derbyn a chynghori ar Adroddiad Monitro Blyneddol cyn iddo fynd i'r ddau Gyngor.
- b) Mabwysiadu Canllawiau Cynllunio Atodol sy'n gyffredin i'r ddau Gyngor ar ôl iddynt gael eu craffu ar ffurf drafft (os yn angenrheidiol) cyn neu ar ôl ymgynghori cyhoeddus gan bwyllgor perthnasol yn y ddau Gyngor er mwyn cael perchnogaeth leol.
- c) Derbyn a chynghori ar CCA sy'n unigryw i un o'r Cynghorau, e.e. Wylfa Newydd, briff datblygu ar gyfer safle penodol, cyn iddo fynd i'r Cabinet/ Pwyllgor Gwaith i'w fabwysiadu.
- d) Adeg y cam diwygio'r Cynllun - yr un rôl ag oedd ganddo ar gyfer paratoi'r Cynllun gwreiddiol, ond bod ganddo hawl i sefydlu Panel o Aelodau gwahanol o'r ddau Gyngor os oes angen, i ystyried pynciau penodol arwyddocaol adeg paratoi'r Cynllun Adnau, er mwyn cael perchnogaeth leol cyn gwneud penderfyniadau
- e) Derbyn a chynghori ar restr drafft codi ardoll ar gyfer ymgynghoriad cyhoeddus ac ar argymhellion yr Arolygydd cyn iddo fynd i'r Cabinet/ Pwyllgor Gwaith am benderfyniad. Mae'n bosib na fyddwn yn cyrraedd y camau ymgynghoriad cyhoeddus, ond efallai bydd dal angen rhyw fath o sêl bendith i beidio cael rhestr codi ardoll.
- f) Derbyn ar a chytuno ar adroddiad blyneddol am y drefn lywodraethu a chyllid ar y cyd.

29. Rhaid pwysleisio mai enghreifftiau o beth all rôl y Pwyllgor Polisi Cynllunio ar y Cyd fod ar gyfer 2017-2022 yn unig yw'r uchod ac y bydd rol y Pwyllgor angen cymeradwyaeth pellach gan y Cabinet. Felly, bydd angen trafodaethau pellach rhwng y ddau gyngor wrth baratoi'r Cytundeb Cydweithio newydd, ac wrth adolygu rôl y Pwyllgor. Bydd y trafodaethau hynny hefyd angen ystyried os oes rôl i Banel neu Weithgor o'r Pwyllgor Polisi ar gyfer cael mewnbwn cyn cyrraedd y cam o ddiwygio'r Cynllun.

Beth yw'r budd i'r ddau Gyngor o barhau gyda'r trefniant cydweithio?

30. Bydd cael un Cynllun Datblygu Lleol ar y Cyd wedi ei fabwysiadu ar gyfer ardaloedd y ddau awdurdod yn rhoi sylfaen bolisi cadarn i'r ddau Awdurdod, fod yn hwyluso datblygiadau sydd yn cwrdd ag anghenion y ddau awdurdod. Mae hefyd yn rhoi'r ddau Awdurdod mewn sefyllfa gryfach i fod yn gallu manteisio ar fuddion posib yn sgil parhau'r trefniadau cydweithio cyfredol.
31. Gweler o baragraff 25 uchod y bydd gan yr Uned ystod eang o ddyletswyddau bydd angen i'r ddau gyngor eu cyflawni, ar ôl mabwysiadu'r Cynllun, gyda nifer o'r dyletswyddau yma'n rai statudol. Bydd parhau gyda'r trefniant cydweithio'n golygu gorfod cyflawni'r dyletswyddau unwaith gan un Uned Polisi sef yr Uned ar y cyd ar gyfer y ddau Gyngor.
32. Petai'r ddau Awdurdod yn ystyried dod a'r trefniant cydweithio i ben, buasai hyn yn golygu rhannu'r Uned a chreu Unedau llai o fewn y ddau Gyngor. Gan ystyried bod yr Uned yn mynd i lawr i 8 aelod o staff diwedd erbyn diwedd Mawrth 2018, buasem yn edrych ar 2 Uned fechan gydag oddeutu 4 aelod o staff yr un. Buasai'r 2 Uned fechan angen cyflawni'r dyletswyddau a nodir ym mharagraffau 25 a 26, ar ben eu hunain ac ar wahân, gyda'r gwaith yn cynnwys 2 Adroddiad Monitro Blynyddol, 2 gyfres o Ganllawiau Cynllunio Atodol, 2 Adolygiad o'r Cynllun a 2 broses o ddiwygio'r Cynllun. Credir ei bod yn rhesymol dod i gasgliad na fuasai'r opsiwn yma o fudd i'r ddau Gyngor gan ystyried :
- r effaith negyddol posib o chwalu'r Uned
 - Y buasem yn colli arbenigedd mewn meysydd penodol
 - Y buasai hyn yn milwrio yn erbyn dyheadau Llywodraeth Cymru i gael mwy o gydweithio yn y maes cynllunio
 - Y gwaith dyblygu a'r costau posib i'r ddau Gyngor
 - Yr effaith negyddol tebygol ar wasanaethau polisi'r ddau Gyngor
33. Credir bod cyfiawnhad o safbwynt cynllunio ac arbed costau'n yn debygol o ddeillio allan o barhau gyda'r trefniadau cydweithio cyfredol. O safbwynt cynllunio mae'r adolygiad wedi cadarnhau bod y trefniant cydweithio wedi bod yn llwyddiant, ac mae sefydlu un Uned gref sydd wedi datblygu arbenigedd eang wedi bod yn rhan bwysig o'r llwyddiant.

Bydd parhau gyda'r trefniant cydweithio'n rhoi cyfle i'r ddau gyngor gallu adeiladu ar y llwyddiant, a cheisio cadw'r arbenigedd sydd wedi ei ddatblygu yn yr Uned. Credir y buasai hyn yn rhoi'r ddau Gyngor yn y sefyllfa gryfaf i gwrdd â'r heriau cynllunio ac ariannol, o fewn y ddau Awdurdod dros y 5 mlynedd nesaf. Credir hefyd y bydd hyn yn sicrhau fod gan y ddau Gyngor lais cryf o fewn y rhanbarth (ac yn genedlaethol), pan fydd ystyriaeth yn cael ei roi i baratoi cynlluniau datblygu strategol.

34. Credir y bydd parhau gyda'r trefniadau cydweithio cyfredol yn parhau i osgoi costau i'r ddau Gyngor, ond mae'n anodd rhoi ffigyrau cadarn ar yn union faint o arian gall y ddau Gyngor ei arbed. Buasai'r costau yn cael eu hosgoi drwy osgoi dyblygu gwaith, ac mae Atodiad 4 yn rhoi amcangyfrif yn unig o'r costau o baratoi un gyfres o ddogfennau (ddim yn cynnwys costau staff) yn unig gan Uned Polisi Cynllunio ar y Cyd. Mae'r costau'n cynnwys y gost o baratoi 17 Canllaw Cynllunio Atodol, Astudiaeth Tir ar gyfer Tai, monitro, asesu'r angen am restr ardoll, argraffu'r Cynllun Datblygu Lleol (ar ôl mabwysiadu) a diwygio'r Cynllun. Mae'r amcangyfrif o'r gost oddeutu £631,000, gyda'r gost fwyaf o tua £409,000 yn gysylltiedig â'r broses o ddiwygio'r Cynllun. Nodir y gall y gwaith o ddiwygio'r Cynllun fod yn ymestyn tu hwnt i 2022, heblaw bod angen adolygiad cynnar. Pwysleisir eto mai amcangyfrif o'r gost yn unig a roddir yma, ond eto mae'n rhesymol dod i'r casgliad y gall y ddau Gyngor fod yn wynebu costau o tua £631,000 yr un, yn hytrach na rhyngddynt petai'r trefniant cydweithio'n dod i ben. Gall cydweithio pellach felly osgoi costau ychwanegol o tua £315,500 yr un i'r ddau Gyngor dros y blynyddoedd nesaf.

Casgliadau

35. Gan ystyried yr achos busnes gwreiddiol, yr adolygiad o'r Uned Polisi Cynllunio ar y Cyd, sgôp y gwaith sydd angen ei gyflawni gan y ddau gyngor dros y 5 mlynedd nesaf, yn ogystal â'r buddion cynllunio a'r posibilrwydd o osgoi costau ariannol ychwanegol i'r ddau Gyngor, credir bod cyfiawnhad cryf dros barhau gyda'r trefniadau cydweithio cyfredol ar gyfer darparu'r Gwasanaeth Polisi Cynllunio. Mae hyn yn ddarostyngedig wrth gwrs i adeiladu ar y llwyddiant ac i gyfarch y materion oedd angen eu gwella a'i datblygu'n sgil yr adolygiad.

Barn y swyddogion statudol

Y Prif Weithredwr: "Mae'r Cyngor hwn wedi bod yn glir erioed ein bod yn fodlon cydweithio lle mae achos clir a phendant o blaid gwneud hynny. Mae'r asesiad o'r cydweithio sydd wedi bod yn y maes hwn yn dangos y gweld y budd o gydweithio er bod rhai meysydd sydd angen sylw pellach o edrych i'r dyfodol. Rwy'n cymeradwyo'r argymhelliad."

Y Swyddog Monitro: Mae'r argymhellion ar gyfer symud y drefn cyd-weithio ymlaen i'r cyfnod wedi mabwysiadu'r Cynllun Ar y Cyd yn cynrychioli ymateb priodol. Yn amlwg bydd Gwaith pellach manwl ei angen ar ddiwygio'r trefniadau partneriaeth. Mae swyddogaethau'r Cyd Bwyllgor angen eu hadolygu a bydd hyn yn destun adroddiad pellach gyda chylch gorchwyl diwygiedig i'r Cabinet ystyried ei ddirprwyo

Y Pennaeth Cyllid: O'r ffigyrau hyd yn hyn, gwelir bod costau wedi eu harbed drwy gydweithio. Tra bo'r ffigyrau sydd yn yr adroddiad yn amcanion adrannol ar gyfer 2017-2022, rwy'n casglu y byddai costau gweithredu fel un Cyngor yn sylweddol uwch na gweithredu ar y cyd. Pe bai'r Cabinet yn cymeradwyo'r cynnig i barhau gweithredu ar y cyd byddai hyn yn golygu isafu'r bid adrannol am gronfa berthnasol ar gyfer 2018/19.

Atodiadau

Atodiad 1: Amserlen a chamau paratoi'r Cynllun Datblygu Lleol ar y Cyd

Atodiad 2: Adolygiad o'r Uned Polisi Cynllunio ar y Cyd

Atodiad 3: Sgôp gwaith yr Uned Polisi Cynllunio ar y Cyd

Atodiad 4: Amcan gost y 5 mlynedd nesaf (heb gynnwys costau staff)